

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre om en national forsøgsordning for skolemad

Regeringen, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre er enige om, at børn skal have gode forudsætninger for sundhed, trivsel og læring i skolen. Med aftale om finansloven for 2025 er derfor afsat 854 mio. kr. i årene 2025-2028 til en national forsøgsordning for skolemad.

3. marts 2025

Skolemad kan være med til at styrke de gode fællesskaber, der kan opstå blandt elever omkring et fælles måltid i skolen. Med forsøgsordningen ønsker aftalepartierne at understøtte det gode fælles måltid, hvor alle elever i en klasse spiser sammen og med en voksen.

Med forsøgsordningen ønsker aftalepartierne også at få mere viden om, hvilken betydning skolemad kan have for børn og unge og deres læring, trivsel og sundhed.

Denne aftale udmønter de nærmere rammer for den nationale forsøgsordning for skolemad under hensyntagen til de hegnspæle, som følger af aftalen om finansloven for 2025.

1. Rammerne for den nationale forsøgsordning for skolemad

Aftalepartierne er enige om, at både folkeskoler og frie grundskoler skal have mulighed for at deltage i den nationale forsøgsordning for skolemad. På den baggrund etableres der to tilskudsordninger, der baseres på elevtal for henholdsvis folkeskoler og frie grundskoler. Med tilskudsordningerne kan folkeskoler (kommuner) og frie grundskoler få tilskud til at blive demonstrationsskoler for skolemad.

Demonstrationsskolerne skal afprøve og udvikle konkrete metoder og organiseringer med frokostordninger i grundskolen. Formålet er at få flere erfaringer med forskellige måder at organisere skolemadsordninger på og få mere viden om skolemads betydning for elevernes sundhed, læring og trivsel.

Aftalepartierne er enige om, at madordningerne skal tilrettelægges under hensyntagen til De Officielle Kostråd, der er udarbejdet af Fødevarestyrelsen. Dette sikrer, at madordningerne er baseret på anbefalinger til sund mad og drikke, og som samtidig tager hensyn til klimaet. Aftalepartierne opfordrer til, at maden laves af friske og nærende danske råvarer med en

vejledende pris på ca. 15 kr. per måltid, og at kommuner og demonstrationsskoler har fokus på kvaliteten af maden i deres anvendelse af tilskudet.

For at skabe erfaringer med forskellige former for finansiering af skolemadsordninger er aftalepartierne enige om, at der ved lodtrækning på skoleniveau tilstræbes en fordeling, hvor 70 pct. af de deltagende elever modtager skolemad uden forældrebetaling, mens den resterende andel (30 pct.) modtager skolemad med forældrebetaling. Der indsamles viden om og erfaringer med forældrebetaling på henholdsvis 15 og 25 kr. I ordninger med forældrebetaling kan kommuner og frie grundskoler etablere differentieret indkomstafhængigt tilskud til husstande med lav indkomst, såfremt de ønsker det, og kan selv fastsætte rammerne herfor.

For at sikre at forsøget giver viden om forskellige måder at organisere skolemad på, skal kommuner og frie grundskoler ved ansøgning angive, om de forventer at have en skolemadsordning, der er baseret på lokal produktion af maden på skolen, fx sammen med eleverne, eller om maden vil blive leveret af en ekstern leverandør.

De forskellige typer af skolemadsordninger, som demonstrationsskolerne kan afprøve, og som forsøget dermed giver viden om, fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Typer af skolemadsordninger, der opnås viden om	
<i>Med forældrebetaling / lokal produktion på skolen</i>	<i>Uden forældrebetaling / lokal produktion på skolen</i>
<i>Med forældrebetaling / ekstern leverandør</i>	<i>Uden forældrebetaling / ekstern leverandør</i>

Aftalepartierne noterer sig, at det ikke er muligt at pålægge forældre til elever i folkeskolen at betale til en skolemadsordning. Med henblik på at styrke trivsel og fællesskaber opfordrer aftalepartierne til, at der i alle fire typer af skolemadsordninger lokalt arbejdes med rammer for måltidet, hvor elever i en klasse spiser sammen, herunder også elever der vælger at medbringe madpakke, og med en voksen. I ordninger med forældrebetaling vil kommuner og frie grundskoler bl.a. kunne etablere differentielt indkomstafhængigt tilskud for at sikre, at så mange elever som muligt deltager i skolemadsordningen. Aftalepartierne opfordrer desuden til, at eleverne inddrages i planlægningen, tilberedningen, anretningen mv. af maden, i det omfang det er muligt.

Ved ansøgning skal kommuner og skoler samtidig anføre, hvilke klassetrin skolerne ønsker at indgå i forsøget med. De deltagende demonstrationsskoler modtager tilskud til skolemad i enten indskoling (bh.kl.-3. kl.), mellemtrinnet (4.-6. kl.) eller udskoling (7.-10. kl.). Sammenlignet med en model, hvor skoler ville modtage tilskud til skolemad på alle klassetrin, sikrer modellen, at flere skoler kan deltage i forsøget, og at der dermed kan opnås bedre geografisk og socioøkonomisk spredning. Samtidig er det mindre ressourcetungt for demonstrationsskolerne at deltage

i forsøget, og modellen gør det muligt, at man kan sammenligne udviklingen med demonstrationsskolernes øvrige klassetrin, som ikke modtager skolemad.

Små skoler, som hverken i indskoling, mellemtrin eller udskoling har mere end 50 elever, kan tilmelde sig forsøget med hele skolen samlet, hvis de ønsker det.

Forsøgsordningen skal tage hensyn til lokale forhold, så ordninger med skolemad kan tilrettelægges efter lokale ønsker og behov. Demonstrationsskoler kan derfor kun blive udvalgt til at deltage i forsøget med de klassetrin og den organisering (lokal produktion på skolen/ekstern leverandør), som de selv har ønsket.

Ved tilmelding til forsøget søger kommuner samlet på vegne af kommunens interesserede folkeskoler, mens frie grundskoler søger selvstændigt. For at sikre lokal opbakning er aftalepartierne enige om, at kommunerne ved deres tilmelding til forsøget skal sikre, at der er opbakning fra skoleledelsen (skoleleder og skolebestyrelse) på de tilmeldte folkeskoler. Skoler, der allerede har eksisterende madordninger, kan deltage i forsøget på lige vilkår med andre skoler.

Udvælgelsen af demonstrationsskoler sker via tilfældig lodtrækning for at sikre objektivitet i udvælgelsen. I udvælgelsen af demonstrationsskolerne tages hensyn til en balanceret geografisk og socioøkonomisk fordeling, som har forrang i udvælgelsen. Derudover tilstræbes det, at alle fire typer af skolemadsordninger nævnt i tabel 1 er repræsenteret blandt demonstrationsskolernes madordninger i en sådan grad, at der kan tilvejebringes viden om alle fire med tilstrækkelig faglig tyngde. I udvælgelsen tilstræbes således, at minimum 15 pct. af de udvalgte demonstrationsskoler har tilkendegivet, at de vil etablere skolemadsordninger med lokal produktion på skolen, dog under hensyntagen til de ansøgende skolers ønsker, og at det ikke skaber ubalance i den geografiske og socioøkonomiske fordeling.

2. Opfølgning og evaluering

Aftalepartierne er enige om, at formålet med forsøget er at tilvejebringe et videns- og erfaringsgrundlag. En ekstern evaluator får derfor til opgave at udarbejde en videns- og erfaringsopsamling samt en effektevaluering. Videns- og erfaringsopsamlingen har til formål at indsamle erfaringer med implementeringen og gennemførelsen af madordningen i praksis, mens effektevalueringen skal undersøge skolemads betydning for elevernes sundhed, trivsel og læring.

Aftalepartierne er enige om, at der skal indsamles erfaringer med lokal og ekstern produktion af maden, elevinddragelse, pædagogiske rammer omkring måltidet, kvaliteten af maden, herunder hvordan og i hvilken grad maden lever op til De Officielle Kostråd samt omkostninger forbundet med skolemad fordelt på relevante poster som fx råvarer, lønninger mv., samt andre praktiske forhold omkring madordningerne. Hertil skal der

etableres viden om sammenhængen mellem ovennævnte forhold og tilslutning og tilfredshed. Endelig skal forsøget give viden om fx betydningen af forældrebetaling ift. tilfredshed og tilslutning, herunder på tværs af indkomstgrupper, og om betydningen af skolemad for elevernes sundhed, læring og trivsel.

Aftalepartierne er enige om, at den eksterne evaluators dataindsamling skal tilrettelægges og gennemføres under hensyntagen til følgende hegnspæle:

- Dataindsamlingen skal primært basere sig på data indhentet via surveys, hvor der spørges ind til fx adfærd og oplevelser. Dataindsamlingen kan dertil basere sig på fx interviews.
- Førnævnte gælder også i forhold til målinger på sundhed, hvor evaluator ikke må foretage invasive målinger (fx blodprøver) og ikke må indsamle data, der kan være forbundet med stigma (fx vægt, BMI og taljemål).
- Der skal i surveys altid være mulighed for at angive, at man ikke ønsker at svare på et spørgsmål.
- For at begrænse de administrative byrder ved forsøgsdeltagelsen skal evaluator i relevant omfang gøre brug af eksisterende datakilder.

De endelige rammer for dataindsamlingen fastlægges i samarbejde mellem Børne- og Undervisningsministeriet og den eksterne evaluator under hensyntagen til ovenstående hegnspæle. Børne- og undervisningsministeren vil invitere aftalepartierne til et møde, hvor evaluator vil orientere aftalepartierne om det endelige evalueringsdesign.

Aftalepartierne er enige om, at kommuner og skoler ved deres deltagelse i forsøget forpligter sig til at samarbejde med evaluator og deltage i løbende dataindsamlinger igennem hele forsøget. Dataindsamlingen kan omfatte elever, forældre, pædagogisk personale, skoleledelser, forvaltninger mv. og vil både vedrøre klassetrin, der deltager i skolemadsordningen, og demonstrationsskolernes øvrige klassetrin.

Evaluator skal sikre løbende tilbageløb af relevant viden til kommuner og demonstrationsskoler.

Evalueringen vil indeholde en midtvejsevaluering, der skal foreligge medio 2027, og en slutevaluering der skal foreligge ultimo 2028.

Der afsættes 2,5 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028 fra den samlede ramme til forsøgsordningen til opfølgning og evaluering.

2.1. Øvrig følgeforskning

Børne- og Undervisningsministeriet offentliggør en liste med hvilke skoler, der deltager i forsøgsordningen. Dette skal give mulighed for, at andre aktører sideløbende med forsøget kan gennemføre følgeforskning og eksterne undersøgelser blandt demonstrationsskoler, der frivilligt ønsker at deltage heri.

3. Understøttelse

Aftalepartierne er enige om, at der afsættes 750.000 kr. årligt i forsøgsperioden til Madkulturen med henblik på at styrke Madkulturens eksisterende rådgivningsindsats om skolemad i Danmark. Midlerne afholdes inden for forsøgsrammen. Madkulturen skal understøtte etableringen og implementeringen af madordninger lokalt som led i forsøgsordningen og skal i sin rådgivning have særligt fokus på at fremme og rådgive om det gode fælles måltid, hvor alle klassens elever spiser sammen og med en voksen. Aftalepartierne noterer sig dertil, at Fødevarestyrelsen har udarbejdet vejlednings- og inspirationsmateriale om rammer for det gode måltid, som demonstrationsskoler kan benytte.

Aftalepartierne noterer sig dertil, at KL vil afholde et seminar for interesserede kommuner om skolemad, og at evaluator med inddragelse af relevante aktører vil holde et seminar for de udvalgte kommuner og demonstrationsskoler.

4. Tidsplan og økonomi

Børne- og Undervisningsministeriet vil i forlængelse af denne aftale udmelde en pulje, som interesserede kommuner og frie grundskoler kan søge. De udvalgte demonstrationsskoler vil få besked om forsøgsdeltagelse inden skoleåret 2025/2026. Demonstrationsskolerne skal have etableret madordninger inden udgangen af 2025.

Der er med finanslovsaftalen for 2025 afsat 104 mio. kr. i 2025 og 250 mio. kr. årligt i 2026-2028, som skal finansiere tilskud til henholdsvis kommuner og frie grundskoler, som udvælges til forsøget, samt opfølgning, evaluering og understøttelse, *jf. specifikationen i tabel 2.*

Tabel 2: Økonomi for national forsøgsordning for skolemad

Mio. kr. (2025-priser)	2025	2026	2027	2028
Bevilling	104	250	250	250
Tilskudsordning*	-100,8	-246,8	-246,8	-246,8
<i>Heraf målrettet folkeskoler</i>	-80,6	-197,4	-197,4	-197,4
<i>Heraf målrettet frie grundskoler</i>	-20,2	-49,4	-49,4	-49,4
Opfølgning og evaluering	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Understøttelse**	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Balance	0	0	0	0

Anm.: Beløb er afrundet. *Midlerne afsat til tilskudsordningen fordeles med 80 pct. til folkeskoler og 20 pct. til frie grundskoler, hvilket svarer til elevfordelingen i skoleåret 2024/2025.

** Der afsættes 750.000 kr. årligt. Styrkelse af Madkulturens eksisterende rådgivningsenhed vil kræve hjemmel til at overføre bevilling til finanslovens §24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Efter aftaleindgåelse vil Finansudvalget blive forelagt et aktstykke, som muliggør overførslen. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vil herefter forestå den konkrete udmøntning.